

□ Служението на жените в Църквата

[Архиепископ Константин *](#)

ената има свой начин на съществуване. Тя притежава присъщи само на нея интуиция, начин на мислене, свят на идеи, начин на съзидание, отношение към себе си и другите. Психологически и социологически жената многократно е дефинирана от света, но тя също така се определя и от тайната на собственото си съществуване - познатото „покривало”, по думите на св. ап. Павел в Посланието до Коринтяните: „Всяка жена, която се моли или пророкува гологлава, засрамя главата си... Затова жената трябва да има на главата си знак на мъжова власт над нея - заради Ангелите” (1Кор. 11:5,10).

Ако гледаме на жената само като на съучастница в половия живот на мъжа, само като на майка на децата му и на помощница, това разбира се не обяснява всичко. Не обяснява защо жените са основна част от енориашите на православните и не само на православните храмове. Именно в религиозните предпоставки и корени трябва да се търсят

изворите на женската тайна

Човекът е космическо същество: космосът не му е чужд. Човекът е част от Творението. Но човекът не е просто един от биологичните видове - той е и богословско понятие. Има човек, един човек и две начала в него - мъжко и женско. „Когато Бог сътвори човека, създаде го по подобие Божие, мъж и жена ги сътвори и ги благослови, и им даде име „човек” в деня на тяхното сътворение (Бит. 5:1-2). Бог-Троица сътворява „човека по Свой образ” (Бит.1:27), и ето образа, по който е бил създаден човекът - това е Синът Божи, Словото, Коего „беше в начало у Бога. Всичко чрез Него стана” (Ин.1:2-3). Този първообраз - Христос - е образ на Единия Бог в Неговата цялостност. Вие не можете да ми покажете просто човек, можете да ми покажете мъж или жена. „Човек” това е мистично, метафизично понятие.

Но ние, християните, знаем също така, че Бог е не само Един, но и Троичен, Триединен. Отец-Монархос, се разкрива като източник на Ипостасите и Той им дава различието. Нека проследим различията на Ипостасите, проектирайки ги условно върху човека.

В настоящото изложение само ще се докоснем до богословието на образа Божи в човека. Иисус Христос - възплътлото се Слово в Своето човечество е мъж, който бил обрязан и това събитие се отбелязва в Църквата като празник. Тогава женското начало в човека се намира в особената връзка със Светия Дух, Който „живее” в Църквата. Както двуединството на Сина и Духа изразява Отца, така и двуединството на мъжа и жената изразява единството на човека.

Преп. Исаак Сирийски пише, че Бог сътворил ангелите в мълчание. Сътворяването на човека обаче не прилича на сътворяването на ангелите и дори на целия свят. Поставен на границата между духовното и веществното, човекът съединява в себе си всички страни на живота, всички страни на света и поради това представлява хармония, съставена от различни звуци. В своя пролог към човешката история Библията веднага представя тайната на човешкото същество като неразделно цяло - преди всичко като тайна на обърнатите едно към друго лица. Библията разказва за създаването на човека по следния начин: „Рече Бог: да сътворим човек по Наш образ, (и) по Наше подобие; и да господарува над морските риби” (Бит. 1:26). И по-нататък: „И сътвори Бог човека по Свой образ, по Божи образ го сътвори, мъж и жена ги сътвори” (Бит. 1:27).

Библията ни дава и друго повествование - защо и как е била създадена първата съпругеска двойка.

„И създаде Господ Бог човека от земна пръст и вдъхна в лицето му дихание за живот; и стана човекът жива душа... И каза Господ Бог: не е добро за човека да бъде сам; да му сътворим помощник, нему подобен... И даде Господ Бог на човека дълбок сън; и когато заспа той, взе едно от ребрата му и запълни онова място с плът. И създаде Господ Бог от реброто, взето от човека, жена, и я заведе при човека. И рече човекът: ето, това е кост от костите ми и плът от плътта ми; тя ще се нарича жена, защото е взета от мъжа (си)” (Бит. 2:7,18,21-23).

И така, първите думи, които мъжът казва на своята жена, са: „кост от костите ми и плът от плътта ми” - колко много приличат те на думите, с които майката се обръща към своето дете. Тяхното поетическо вдъхновение е насочено към това да подчертае, че сътворяването на Ева по същество не е сътворяване, а детераждане. Ева се отделя от човека-Адам. Св. отци в тълкуванията си сближават изхождането на Св. Дух с това, което те наричат „изхождане” на Ева - различна от Адам, но имаща една и съща природа с него. Това означава, че когато творческият акт на Бога призовава Адам към живот, Адам вече е съдържал в себе си своята съставна част, своята половина - Ева. Сътворяването на Адам - а Адам в древноеврейския, библейски език е събирателен термин за човек - е сътворяване на първоначалната човешка клетка, човекът като мъже-жени, мъжките и женските елементи в тяхната първоначална слитност преди диференцирането им. Бог е разделил половете, затова и хермафродитството предизвиква у нас интуитивно отвращение.

В гл. 5 на Посланието към Ефесяни са знаменитите думи на св. ап. Павел, касаещи отношенията между мъжете и жените: „Мъжът е глава на жената, както и Христос е глава на църквата... ние сме членове на тялото Му - от плътта Му и от костите Му. „Затова ще остави човек баща си и майка си и ще се прилепи към жена си, и ще бъдат двамата една плът”. Тази тайна е велика” (Еф. 5: 23, 30-32).

Взаимоотношенията между мъжа и жената

според Божия замисъл - това са преди всичко отношенията между Христос и Неговата Църква. Ето истинския религиозен смисъл на съществуването на мъжете и жените - Христос и Неговата Църква. Тези отношения са вътрешното основание за сътворяването на света. Ето защо отношенията между Яхве и Израил се описват като брак, чийто образ с такова величие е представен в „Песен на песните“. Следователно именно в образа на Божествения трябва да търсим единственото правилно разрешение на човешките отношения.

При думата „Бог“ в ума ни веднага изниква идеята за Същество, притежаващо всички видове власт, и на първо място е Неговото всемогъщество. И Символът на вярата започва с думите: „Вярвам в Един Бог Отец Вседържител“. Божественото всемогъщество се нарича „Отческо“. За всичко и всички Бог е Отец: от Него предвечно се ражда Синът и изхожда Св. Дух. И едва след това Той е Творец на човека. По своята структура човекът е създаден по Божи образ. Но най-странното откритие, което ни предстои да направим е това, че мъжът не притежава бащински инстинкт в такава степен, в каквата жената притежава майчински. Бащинският инстинкт при хората е много по-слабо изразен, отколкото майчинския. Мъжът е воин (първото убийство е направено от мъж, а не от жена), строител, търсач на приключения. В мъжката природа няма нищо, което непосредствено да отговаря на религиозната категория за бащинство. Това означава, че религиозният принцип в човека се изразява от жената, че тя е надарена с особена чувствителност към чистото, духовното, че

женската душа е много по-близо до изворите на битието

Това е толкова вярно, че дори духовното бащинство използва образите на майчинството. Св. ап. Павел в Посланието си до Галатяни пише: „Чеда мои, за които съм пак в родилни болки, докле се изобрази във вас Христос“ (Гал. 4:19).

Между религиозността и женската духовност съществува дълбоко съответствие. Ето защо противниците на християнството, като съвременника на Ориген Целз през III в. или немският философ Ницше през XIX в., обвиняват християнството, че придава на цивилизацията женствен характер. Мъжествеността на техния хуманизъм не понася женската чувствителност, която се преплита с ценностите на вярата. Колкото повече в една цивилизация присъстват елементи на секуларизация, толкова повече мъжественост има в нея. Съвременната цивилизация се обезбожествява и се секуларизира, и като резултат от това се ражда феминизмът с многочислените образи на мъжеподобни жени, с които постоянно се сблъскваме. Това също е проява на липса на религиозност, на липса на духовност в нашето общество и цивилизация. Колкото повече в една цивилизация присъства мъжкото начало, толкова повече отчаяние има там, толкова повече тя е отделена от истински религиозното женско начало.

Ако Христос спасява света, то точно св. Богородица го пази и въвежда умиралното внимание към благодатта в безчовечността на отношенията в света. „Всичкото си упование на тебе възлагам, Майко Божия, запази ме под твоя покров!“ На мариологията е присъща космическа и земна радост. Много молитви наричат Пресветата Дева

„Радост за всяка твар” и чрез нея женската духовност се представя като свързана със Св. Дух. „Дух Светий ще слезе върху ти” (Лука 1:35). Противоположността на това е атеизмът от всякакъв род. Можем да говорим за атеизма от времената на Великата френска революция, на марксизма, или за атеизма от времето на Хитлер, когато се подчертава силното, мъжественото, войнственото начало, а всички женски черти - състрадание, милосърдие - се обявяват за презрени и недостойни. На чекистите се давал орден „За безпощадност”. Всеки атеизъм съдържа в себе си най-дълбока горест и се обявява за мъжествен, но в същността си това е атрофия на религиозното чувство на зависимост от Отца. А източникът на морала се намира именно в майчинското начало - това са чистотата, саможертвата, грижата за слабите, милосърдието.

В Библията „Ева” не е само име, а означава преди всичко „живот” (Бит. 3:20). За „Втора Ева” е провъзгласена св. Богородица на Третия вселенски събор. Тази, която ражда Предвечния Бог, тази, която дава живот на Живеещия в човешкото начало, и самата тя постига безсмъртие. Сега вече става ясно защо именно жената получава обещанието за спасението, към жена е насочена вестта на Благовещение, първо на жена се явява Възкръсналият Христос. „Жена, облечена в слънце” - този израз от Апокалипсиса (12:1) е образ на Новия Йерусалим. Библията издига жената в религиозно начало на човешката природа. Жената произнася смирените думи: „Ето рабинята Господня; нека ми бъде по думата Ти”. И това „да бъде” тя произнася от името на цялото човечество в отговор на творческото „да бъде” на Небесния Отец. На Божественото Отчество, Което ражда Сина и от Което изхожда Св. Дух, пряко отговаря женското майчинство, като религиозна специфична особеност на човешката природа. Редом с Мария стои чисто пасивната и безмълвна фигура на Йосиф.

В религиозната сфера именно жената е силният пол.

Някои тълкуватели обясняват библейското повествование за грехопадението с това, че сатаната се обърнал към Ева като към „слабия пол”, към най-уязвимата част на човека като цяло. Други считат, че е точно обратното: Ева е подложена на изкушението, тъй като тя е религиозното начало на човешката природа. Именно в това начало преди всичко е трябвало да бъде уязвен човекът и да бъде повреден. Когато най-възприемчивият, най-чувствителният орган за общение с Бога бъде разстроен, останалото става от само себе си. Адам не проявява никаква съпротива и пасивно следва Ева. В Ева той вече е извън Бога и в силата на божествената заповед „И ще бъдат двамата една плът” (Бит. 2:24).

Нашият свят е преди всичко мъжки, в който женската харизма, най-тънката, най-възвишената религиозна харизма вече не играе никаква роля. Този свят става все по-безбожен, защото в него няма Майка и затова Бог в това мъжко общество не може да се роди. Показателен е фактът, че в тази атмосфера открито се утвърждава хомосексуализмът. Прекалено жестокият, мъжкият свят недооценява своя вечен произход: прозрачният извор на девствената чистота и майчината утроба, която приема Словото и Го ражда, за да направи от хората Негови служители.

Светът започва в Адам-мъжа и завършва в Новата Ева - Пресвета Богородица и в нашата земна Църква - съпругата на Агнеца.

Жената е надарена с интуитивно разбиране за ценността на Св. Дух, тя притежава

Служението на жените в Църквата

Публикувано от: Архиепископ Константин (Горянов)
Понеделник, 01 Февруари 2010г. 10:38ч.

естествено религиозно чувство и знаменитите думи на Тертулиан - „душата по природа е християнка” - се отнасят преди всичко за жените. Марксистите добре разбраха това. Еманципацията на жените и равенството на половете беше една от първите им грижи. Възпитаването в жената на мъжеподобни черти имаше за цел да промени нейния антропологичен тип, да направят нейната вътрешна същност, нейната природа малко или много идентична с тази на мъжете. Но когато жената заема мястото на мъжа, тя не привнася нищо особено, напротив тя губи чувството за своята женственост и за своето призвание.

Превод: Полина Спирова

Източник:

* Архиепископ Константин (в мире Олег Горянов) е роден на 23 март 1951 г. в Джамбулска област в Южен Казахстан. През 1974 г. завършва Виницкия медицински институт. Занимава се с научна работа, работи като практикуващ лекар, асистент и старши преподавател. През 1981 г. защитава кандидатска дисертация по медицина.

С благословието на митрополита на Минск и Беларусия Филарет постъпва в Московската духовна семинария. Завършва я през 1985 г. и се записва в Духовната академия. През 1986 приема монашески постриг с името Константин. През същата година е ръкоположен за йеродякон и йеромонах. По време на следването си продължава лекарската си практика.

След завършването на Духовната академия през 1989 г. преподава Свещено Писание

на Стария Завет и защитава кандидатска дисертация на тема: „Руската религиозно-философска антропология на границата на XIX-XX в.: Соловьев и Несмелов”.

През 1990 г. е възведен в сан игумен, получава награда „Кръст с украшение” и е назначен за ректор на възродената Минска духовна семинария (със статут на ВУЗ). Същата година е възведен в архимандритски сан. През 1991 г. е извършена епископската му хиротония с участието на Руския патриарх Алексий II. Епископ Константин оглавява възстановената в Беларусия Новогрудска епархия. С негови усилия всички затворени храмове в Беларусия са върнати на Руската православна църква. Започва строителство на нови храмове. За заслуги по възраждането на Минската духовна семинария и Новогрудската епархия е награден от патриарх Алексий II с ордена на преп. княз Даниил Московски - II степен.

С постановление на патриарх Алексий II и Св. Синод на РПЦ от 17 юли 1996 г. е назначен за ректор на Санкт-Петербургската духовна академия и семинария и за викарий на Санкт-Петербургска епархия. Епископ Константин извършва големи ремонтни работи в академията. С негови усилия към нея са открити църковно-археологически музей, иконописна школа, оборудвано е книгохранилище за 80 000 книги.

Извършва реформа в организацията на учебния процес с цел по-голяма отвореност на академията и активизиране на научната работа. Сключва договори за сътрудничество със Санкт-Петербургския държавен университет и Ермитажа, привлечени са редица университетски професори за преподаватели в академията.

Епископ Константин е професор в катедрата по догматическо богословие на Санкт-Петербургската духовна академия, член е на Синодалната богословска комисия, на редколегията на сборника „Богословски трудове”, на научния съвет на „Православна енциклопедия”, академик на Руската академия по естествени науки, член е на Международната академия по науките екология, безопасност на природата и човека, член е на Санкт-Петербургската академия по история на науката и техниката, председател е на църковния съвет по биомедицинска етика. През 2001 г. е награден от патриарх Алексий II с ордена на преп. Сергей Радонежки - II степен.

С указ на Руския патриарх от 25 февруари 2003 г. Тихвинският епископ Константин е възведен в сан архиепископ.